

Sygn. akt V U 1049/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 lutego 2018 roku

Sąd Okręgowy w Białymstoku

V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Krupińska

Protokolant: Anna Filipowicz

po rozpoznaniu w dniu 8 lutego 2018 roku w Białymstoku

na rozprawie

sprawy (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B.

z udziałem ubezpieczonego K. A.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o ustalenie obowiązku ubezpieczenia

na skutek odwołania (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 6 września 2017 roku, nr (...)

I. Oddala odwołanie.

II. Zasądza od (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. kwotę 180 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

sygnatura akt V U 1049/17

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 6 września 2017 r. - wydaną na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3, w zw. z art. 38 ust. 1, art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. a i c oraz art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 12 ust. 1, art. 18 3, art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 poz. 121 ze zm.) oraz art. 81 ust. 1 i 6 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych - stwierdził, że K. A. podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu w okresie od 12.02.2016 r. do 16.02.2016 r. jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy o świadczenie usług u płatnika składek (...) Sp. z o.o. (aktualna nazwa (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością). Dodatkowo ustalił podstawę wymiaru składek na w/w ubezpieczenia.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podał, że spółka (...) Sp. z o.o. (aktualna nazwa (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością) zawarła z ubezpieczonym umowę cywilnoprawną nazwaną umową o dzieło, której przedmiotem było wykonanie montażu głowic we wskazanym okresie.

W ocenie organu rentowego umowę tą z uwagi na jej przedmiot i charakter realizacji, należało zakwalifikować jako umowę o świadczenie usług, do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia. W następstwie tego uznał, że stanowi ona tytuł do obowiązkowych ubezpieczeń: emerytalnego, rentowych i wypadkowego. Organ rentowy wskazał na przepisy prawa znajdujące zastosowanie w sprawie oraz orzeczenia sądów powszechnych i Sądu Najwyższego odnoszące się do analizowanej materii i powołał szereg argumentów przemawiających za uznaniem zawartej umowy za umowę o świadczenie usług.

Według ZUS czynności wykonywane przez K. A. w ramach zawartej umowy, były czynnościami typowymi dla umowy o świadczenie usług w rozumieniu art. 750 k.c. Nie miały one charakteru czynności przynoszących konkretny, materialny i zindywidualizowany rezultat podlegający ocenie i ewentualnej odpowiedzialności za wady. Zainteresowany był zobligowany do starannego wykonania swoich obowiązków. Nie były to obowiązki zindywidualizowane i wyodrębnione.

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B. (dawniej (...) sp. z o.o.). Zaskarżając decyzję organu rentowego w całości, zarzuciła jej:

naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 2, art. 18 ust. 1 i 3, art. 20 ust.1, art. 36 ust. 1 i 4 w zw. z art. 4 pkt 9 oraz art. 46 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 81 ust. 1 i 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych w zw. z art. 353¹ k.c. w zw. z art. 300 k.p. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i błędną wykładnię skutkującą przyjęciem, że zainteresowany, jako osoba wykonująca pracę na podstawie umów cywilnoprawnych u płatnika składek podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu we wskazanych powyżej okresach, podczas gdy zawarte przez strony umowy zgodnie z ustawową zasadą swobody umów były umowami o dzieło, zawierając ich essentialia negotii, a tym samym zainteresowany, jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy cywilnoprawnej nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu we wskazanych powyżej okresach.

Na podstawie takich zarzutów skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonej decyzji w całości i ustalenie, iż ubezpieczony nie podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu w okresie wskazanym w zaskarżonej decyzji oraz wniósł o zasądzenie kosztów postępowania na swoją rzecz według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odwołania płatnik wskazał, że organ rentowy nie dostrzegł, że w treści umowy zamawiający precyzował rezultat, który miał być osiągnięty w ramach zawartej umowy poprzez wykonanie montażu głowic. Podkreślił, że umowa zawarta między stronami polegała na osiągnięciu określonego rezultatu – zamontowaniu głowic, a element ten należy do essentialia negotii umowy o dzieło. Zaznaczył przy tym, iż jednym z kryteriów pozwalających na odróżnienie od umowy świadczenia usług jest możliwość poddania umówionego rezultatu (dzieła) sprawdzianowi na istnienie wad fizycznych. W przypadku stwierdzenia wad dzieła to wykonawca zobowiązany był do ich usunięcia/naprawy.

Końcowo wskazała, że w niniejszej sprawie istotna była przede wszystkim wola i zgodny zamiar stron umowy. Strony zgodnie określiły, że łączy je umowa o dzieło, którą to wolę wyraziły w treści umowy, zaś podważanie jej rzeczywistej treści i zamiaru stron jest działaniem, które narusza zasadę swobody umów.

W odpowiedzi Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W ocenie organu rentowego zawarta umowa jest umową starannego działania, a nie umową rezultatu. W jej wyniku nie doszło do powstania dzieła, a wyłącznie do wykonania określonego rodzaju czynności tj. montażu głowic. W umowie w

ogólnie nie określono jakiego rodzaju ma powstać dzieło, przeciwnie ze sposobu określenia zobowiązania wykonawcy wynika, że w praktyce zainteresowany zobowiązany był do starannego wykonania powtarzalnych czynności. W konkretnym przypadku zainteresowany nie wykonywał pracy o charakterze innowacyjnym i twórczym. W umowie wynagrodzenie należne za wykonanie ww. prac określono jako płacę zasadniczą. Wysokość tego wynagrodzenia nie była związana z tym, czy praca była wykonywana wadliwie, czy też trudno mówić, że zainteresowany odpowiadał za rezultat swojej pracy.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

(...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B. jako niezasadne podlegało oddaleniu.

Bezspornym w sprawie było, że (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (dawniej (...) Sp. z o.o.) z siedzibą w B. zawarła z K. A. umowę cywilnoprawną nazwaną umową o dzieło, której przedmiotem był montaż głowic.

Zdaniem płatnika składek umowa zawarta między stronami była umową rezultatu albowiem nie chodziło w niej tylko o dokonanie czynności składających się na prace będące przedmiotem umowy, ale o skuteczne ich wykonanie, co jest typowe dla umowy o dzieło. Ponadto skarżący wskazywała również, że ocena tej umowy z punktu widzenia art. 353¹ kc świadczy o tym, że układając swe relacje w formie umowy o dzieło strony ustaliły ją w sposób odpowiadający właściwości tego stosunku.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była kwestia podlegania K. A. ubezpieczeniom społecznym.

Stosownie do treści art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia oraz osobami z nimi współpracującymi.

Według art. 12 ust. 1, obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

Obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym nie podlega natomiast osoba wykonująca pracę na podstawie umowy o dzieło.

Jak stanowi art. 627 k.c. przez umowę o dzieło przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia. Przedmiotem umowy o dzieło jest wykonanie dzieła, będącego osiągnięciem określonego z góry przez strony rezultatu. Rezultat ten może być materialny lub niematerialny.

Według powszechnego poglądu nazwa umowy nie ma decydującego znaczenia dla określenia jej charakteru, który ustala się na podstawie treści oświadczeń woli stron, dokonując ich wykładni zgodnie z art. 65 kc. Oświadczenie woli należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają, ze względu na okoliczności, w których zostało złożone, zasady współzycia społecznego oraz ustalone zwyczaje, przy czym w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu. Dla prawidłowej oceny charakteru prawnego łączącego strony stosunku prawnego decydujące znaczenie mają ustalenia faktyczne dotyczące okoliczności zawarcia umowy, jej celu i zamiaru stron (podobnie, choć w innym stanie faktycznym wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2002 r., II UKN 769/00, lex nr 560567). Zamiar zawarcia umowy o dzieło, a także świadome podpisanie takiej umowy nie mogą zmienić charakteru zatrudnienia zainicjowanego taką umową, jeśli wykazuje ono w przeważającym stopniu cechy innego stosunku prawnego (podobnie w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 2008 r., I PK 315/07, lex nr 470956). W rezultacie, nawet zamiar zawarcia umowy o dzieło, a także świadome podpisanie takiej umowy nie mogą nadać cywilnoprawnego charakteru zatrudnieniu zainicjowanemu taką umową, jeśli wykazuje ono w przeważającym stopniu cechy innego typu stosunku prawnego np. umowy o świadczenie usług. Sama użyta przez strony terminologia nie ma znaczenia przy interpretowaniu i oznaczaniu faktycznie łączącego ich stosunku prawnego. Nazwa umowy nie

przesądza o jej rodzaju. W systemie ubezpieczeń społecznych częste są przypadki, w których nawet zgodnie nazwana przez strony umowa nie jest tą, która stanowi tytułu podlegania ubezpieczeniom.

W orzecznictwie podkreśla się przy tym, że umowę której przedmiotem są usługi w szerokim tego słowa znaczeniu nie można uznać za umowę o dzieło, lecz umowę o świadczenie usług, do której stosuje się odpowiednio przepisy o umowie zlecenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 2008 r., I PK 315/07, LEX nr 470956).

Umowa o dzieło należy do umów rezultatu. Wykonanie oznaczonego dzieła jest zwykle określonym procesem pracy lub twórczości o możliwym do wskazania momencie początkowym i końcowym, którego celem jest doprowadzenie do efektu (rezultatu) przyjętego przez strony w momencie zawierania umowy. Ryzyko nieosiągnięcia rezultatu obciąża przy tym przyjmującego zamówienie. W umowie o dzieło powinien być więc określony jej rezultat, w sposób z góry przewidziany, w szczególności przy użyciu obiektywnych jednostek metrycznych. Zawarta w tego typu rezultatach myśl twórcza czy też techniczna składa się na określoną całość i jest jej integralnym elementem. Dzieło nie musi mieć przy tym cech indywidualności w takiej mierze jak utwór, nie zawsze musi być tworem jedynym i niepowtarzalnym, chronionym prawem autorskim i wymagającym od jego autora posiadania specjalnych umiejętności. Charakterystyczną cechą umowy o świadczenie usług jest obowiązek starannego działania – starannego wykonywania umówionych czynności.

Przy kwalifikacji konkretnej umowy należy zbadać czy świadczenie będące przedmiotem zobowiązania ma cechy dzieła czy też starannego działania.

Z treści zawartej przez strony umowy wynika, że K. A. zobowiązał się do zamontowania głowic.

Celem ustalenia charakteru prawnego umowy łączącej strony oraz czynności wykonywanych w ramach spornego stosunku prawnego Sąd dopuścił dowód z zeznań K. A. w charakterze strony. Wynika z nich, że K. A. w spornym okresie zajmował się składaniem ramion do maszyny według rysunku technicznego. Praca była wykonywana jednorazowo przez około 3 dni. Dziennie ubezpieczony składał około 10 sztuk.

Sąd dał wiarę zeznaniom ubezpieczonego uznając je za spójne, logiczne i zgodne z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie.

Jego wersja korespondowała z relacją świadków I. S. i R. D.. Wskazani świadkowie potwierdzili, że K. A. składał głowice zgodnie z rysunkiem technicznym. Głowice były składane z poszczególnych detali mechanicznych. Dodatkowo I. S., prokurent spółki, wskazała, iż do wykonywania tych czynności potrzebne są umiejętności mechaniczne.

Wobec całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, w szczególności wobec treści umowy łączącej płatnika z ubezpieczonym, Sąd Okręgowy uznał, że sporna umowa nie może być uznana za umowę o dzieło.

Z materiału dowodowego wynika, iż ubezpieczony wykonywał czynności polegające na składaniu głowic. Były to czynności cechujące się powtarzalnością, wykonywane w podobny sposób. Należy zauważyć, że przy tego rodzaju powtarzających pracach trudno wskazać na jakiegokolwiek obiektywnie weryfikowalny i podlegający sprawdzeniu czy też ocenie - rezultat. W przypadku składania głowic nie można uznać, że tego typu czynności mają charakter zindywidualizowany, skoro były wykonywane w sposób powtarzalny, wręcz taśmowo. Powstały w ten sposób element końcowy, pozbawiony był cech twórczych. Dodatkowo wskazać należy, że elementy były składane zgodnie z rysunkiem technicznym. Powyższe cechy sprzeciwiają się naturze umowy o dzieło, a powstałe takie same elementy do maszyn nie mogą być uznane za rezultat charakterystyczny dla umów o dzieło. W ocenie Sądu nie ulega wątpliwości, iż czynności wykonywane przez K. A. nie prowadziły do stworzenia żadnego nowego, unikatowego wytworu o zindywidualizowanych cechach, o właściwościach określonych w umowie. Przede wszystkim zaś wytwór jego pracy nie został przez strony wyraźnie określony w umowie, co w świetle przedstawionych powyżej rozważań jest właściwe dla umowy o świadczenie usług, a nie umowy o dzieło. Czynności te w żadnym razie nie są charakterystyczne dla umowy o dzieło, bowiem wynikają z wykonywania pewnych powtarzalnych prac (czynności), nie wymagających cech indywidualizacji, tylko starannego działania.

W wyroku z dnia 19 marca 2008 r. (sygn. akt I ACa 83/08, Lex nr 466437) Sąd Apelacyjny w Poznaniu wyjaśnił, że wykonywanie powtarzalnych czynności - usług w pewnym przedziale czasowym, nie może zostać zakwalifikowane jako umowa o dzieło z uwagi na ciągłość czynności.

Przeciwko kwalifikacji przedmiotowej umowy jako umowy o dzieło przemawia także sposób ustalania wynagrodzenia. Ubezpieczonemu przysługiwało bowiem wynagrodzenie określone przez strony umowy jako „płaca zasadnicza”, czyli za określony czas pracy, a nie za jakikolwiek rezultat. Wysokość wynagrodzenia nie była też uzależniona od tego czy ewentualne dzieło posiada wady. Praca ubezpieczonego nie była sprawdzana pod kątem istnienia wad bliżej nieokreślonego dzieła. Również określenie w umowach kary umownej za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy nie przesądza o tym, że sporne umowy były umowami o dzieło. Na zasadach wynikających z kodeksu cywilnego (art. 471 kc) - również wykonujący usługę odpowiada za należyte wykonanie zobowiązania.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy nie miał wątpliwości, że celem zawartej umowy było staranne wykonanie określonych prac, a nie osiągnięcie określonego rezultatu. Jak wynika z treści umowy - w chwili jej zawierania ubezpieczony nie zobowiązywał się do wykonania żadnego dzieła. W dacie podpisywania umowy strony nie uzgodniły produktu finalnego i jego cech (nie określiły dzieła), określiły jedynie rodzaj czynności polegający na składaniu głowic oraz wysokość wynagrodzenia.

Wobec powyższego przesądzając, że strony łączyła w istocie umowa o świadczenie usług, decyzja organu rentowego stwierdzająca istnienie obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu oraz ustalające składki na te ubezpieczenia, w tym również na ubezpieczenie zdrowotne, jest prawidłowa.

Mając powyższe na uwadze, Sąd w oparciu o art. 477¹⁴ § 1 kpc orzekł jak w pkt I wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 98 kpc w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2018.265 j.t.).